

ДЕПАРТАМЕНТ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА УЧИТЕЛИ

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР:

ПРОФ. ДН ДИМИТЪР ВЕСЕЛИНОВ

УСТЕН ИЗПИТ ПО ГЕОГРАФИЯ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА V ПКС
(КОНСПЕКТ)

I. ТЕМИ:

1. Разработване и обосноваване на урок за нови знания.
2. Разработване и обосноваване на урок за дейност.
3. Разработване и обосноваване на урок за обобщение или преговор – тематично или годишно.
4. Разработване и обосноваване на урок-екскурзия – за наблюдение, за учебно проучване, за учебно изследване (едночасова, двучасова, в извънучилищно време).
5. Разработване и обосноваване на учебно занятие за контрол – за установяване на входно равнище, за тематичен контрол, за годишен контрол.

ИНВАРИАНТНИЯТ МОДЕЛ на устния отговор за разработване на урок показва неговата логическа структура, както и съдържанието на отделните компоненти:

1. Анализирание на нормативния ресурс учебна програма - IV, V, VI части и определяне на: 1.1) компетентности като очаквани резултати от обучението по темата; 1.2) особеностите на учебното съдържание – вкл. ниво на постигане на резултата; 1.3) възможности за прилагане на специфични методи и техники, вкл. интерактивни и е-ресурси (уеб задания, презентации, ГИС и др.) , за постигане на очакваните резултати; 1.4) възможности за оценяване на постиженията.
2. Анализирание и оценяване на функционалността на информационно-методологични ресурси (книга за учителя, учебник, учебни помагала, е-ресурси) и аргументиране на решение за използването им.

3. Структуриране и ситуиране на урока:

3.1) Макроструктурата на урока се изгражда от основните дидактически задачи, които маркират логиката на учебното познание и неговата цялост.

Те са инвариантни като състав: мотивиране, разработване на новия учебен материал, затвърдяване, контрол, домашна работа.

3.2) Мезоструктурата на урока се изгражда при прилагане на варианти за осъществяване на основните дидактически задачи:

- мотивирането: предполага отговор на три въпроса или изпълнението на три методически задачи: 1) защо - заради какво ще се изучава темата; 2) какво ще се изучава или въпросите, на които се търси отговор и задачите, които се изпълняват; 3) как - начини за изпълнение на задачите.

- разработването на новия учебен материал: чрез отделни методически задачи – съответстват на очакваните резултати, предполагат усвояване на комплекси учебен материал;

- затвърдяването: избор на съдържание за затвърдяване – какво, защо и как

3.3) Микроструктурата се изгражда от учебни ситуации, които са единство от: оперативна задача (за организиране, познавателна, контролна), учебно съдържание, методи, форми на организация, ресурси, критерии за оценяване на резултата.

Технологичната верига на микроструктурата конкретизира методическите задачи до степен да се наблюдават и да се оценяват в реалния учебен процес.

II. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

Пета професионално-квалификационна степен се придобива чрез полагане на устен изпит. Програмата за устния изпит трябва да се приема като ориентир при подготовката на кандидата и основа за осмисляне на неговата професионална дейност. На изпита учителят следва да покаже и защити професионалната си компетентност да планира (разработи) и обоснове един от типовете уроци.

Кандидатът носи в деня на изпита учебната документация, с която работи: учебна програма, учебник. Устният изпит се провежда под формата на интервю с кандидата, по тема, която той изтегля на лотариен принцип. **Изпитните теми се определят от комисия преди изпита.** Те конкретизират темите от програмата и изискват разработване на урок или друго учебно занятие, *например*:

ИЗПИТНА ТЕМА № 3: Разработете и обоснове УРОК ЗА ОБОБЩЕНИЕ или ПРЕГОВОР (*в клас и на тема по избор*):

- V клас – «География на планетата Земя, нейната природа, хора, държави, стопанска дейност» (тематично обобщение *или* тематичен преговор)

- VI клас – «География на континентите и океаните (Южна Америка, Северна Америка, Азия, Австралия, Антарктида, океаните) (годишно обобщение или годишен преговор)

- IX клас – «География на света (годишно обобщение)

- X клас – «Природна среда на България (тематично обобщение)

В изложението си кандидатът трябва да представи и обоснове конструирания урок, в съответствие с изискванията от инвариантния модел в програмата за изпита.

Критериите за оценяване на отговора са: 1) *пълнота* в съответствие с инвариантния модел; 2) *целесъобразност* на разработения урок, *вкл. с особеностите на локалната среда*; 3) *коректност* при използване на географската и методическа терминология, както и проявената езикова култура (владееене на книжовния български език) и умения за устна комуникация.

За успешно положен изпит се приема този, оценен най-ниско с оценка Много добър 4.50.

III. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Ангелова, Д. 1995. *Някои аспекти на пространственото мислене в контекста на нова стратегия на географското образование в СОУ*. – В сб.: Учебните програми и учебниците в СОУ в контекста на образователните стратегии. Стара Загора.

Ангелова, Д. 1998. *Сравнителен анализ на стандартиза знания и умения по география в средното училище*. – В сб.: 100 години география в СУ “Св. Климент Охридски”.

Ангелова-Ганчева, Д. 2005. *Информационните и комуникационни технологии в географското образование в средното училище (първа част)*. – Обучението по география, бр.6.

Ангелова-Ганчева, Д. 2007. *Образователни информационни и комуникационни технологии за развитие на географска култура в средното училище*. София: «Д-р Иван Богоров».

Ангелова-Ганчева, Д. 2007. *Информационните и комуникационните технологии в географското образование – теория, политики*. София: «Д-р Иван Богоров».

Ангелова-Ганчева, Д. 2006. *Образователна информационно – комуникационна технология с ГИС за развитие на географска култура в средното училище*. – ГЕОграфия 21,4.

Андреев, М. 1996. *Процесът на обучение*. С.

Бижков, Г. 1992. *Теория и методика на дидактическите тестове*. С.

Владева, Р. 2016. *Съвременни аспекти на системата „Обучение по география”*. Университетско издателство „Епископ Константин Преславски”, Шумен.

Владева, Р. 2015. *Възможности за формиране на ценности в географското образование в извънкласна среда*. – В:Сб. Юбилейна международна научна конференция „50 години Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий”, с. 268-274.

Владева, Р. 2015. *Компетенциите като елемент на учебното съдържание по география*. – В:Сб. III научна конференция с международно участие „Международен културен диалог и образование в Балканите и Източна Европа”, В. Търново, ИВИС, с. 96-105.

Гайтанджиева, Р. 1982. *Методически проблеми на управлението на учебния процес по география*. В: Управление и ефективност на обучението по география. С., 1982.

Гайтанджиева, Р. 1983. *Формиране на понятията в обучението по География*. София: „Просвета”.

Гайтанджиева, Р. 1984. *Интегрален подход в обучението по география*.

В: Интегрален подход в обучението по география (идеи, проблеми, опит). ЦИУУ.

- Гайтанджиева, Р. 1992. *Технологичен подход в обучението по география*. Обучението по география, № 4.
- Гайтанджиева, Р. 2000. *Контролът в обучението по география – теория, методология, практика*. С.
- Гайтанджиева, Р. 1996. *За стратегията на екологичното образование в обучението по география*. – Обучението по география, № 5-6.
- Гайтанджиева, Р. 1997. *За стратегията на гражданското образование в обучението по география*. – Въведение в гражданското образование. С.
- Гайтанджиева, Р. 2000. *Използване на интерактивни техники в стратегията на квалифициращото обучение с учители по география*. – Образование и квалификация, №3.
- Гайтанджиева, Р. 2000. *Стратегия на географското образование в средното общообразователно училище при новите условия*. София: ИК „Анубис”.
- Гайтанджиева, Р. и колектив. 2001. *География и икономика. 10. клас. Книга за учителя*. „Д-р Ив. Богоров”, С.
- Гайтанджиева, Р. и колектив. 2002. *География и икономика. 9. клас. Книга за учителя*. „Д-р Ив. Богоров”, С.
- Дерменджиев, А. 2004. *География и общество – проблеми и решения*. В: Географията ... Вчера, днес, утре. Юбилеен сборник, УИ “Св. Кл. Охридски”, С.
- Дерменджиева, Стела. 2017. *Уроците за обобщение и систематизация в обучението по география и икономика в 5. клас УИ „Св. св. Кирил и Методий“*, В. Търново, 2017, с.339-356.
- Дерменджиева, Стела. 2015. *География и интерактивна образователна среда*. (С. Дерменджиева, П. Събева, Б. Димитрова). – В: 50 години Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“
- Дерменджиева, Стела. 2015. *Тематично-съдържателни и образователни конструкти на проектите и презентациите (Стела Дерменджиева, Петя Събева) (електронна книга)*. Elibris, В. Търново.
- Дерменджиева, Стела. 2014. *ИКТ в модела на подготовка на учителя по география и географското образование в средното училище*. (съавтор - Б. Димитрова). В: Трета международна научна конференция „Географски науки и образование“, Шумен, 217-224.
- Дерменджиева, Стела. 2010. *География и образование. Методика на обучението по география I част*. (съавтори - П. Събева, Б. Димитрова) В. Търново, Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий”, 400 с.
- Карастоянов, Ст. И П. Славейков. 2000. *Регионална география на България /райони на планиране – кратка характеристика/. УИ “Св. Кл. Охридски”. С.*
- Кънчев, Д. 1976. *Краеведският принцип при обучението по икономическа география на България*. С.
- Кънчев, Д. 2000. *Методика на обучението по география*. С.
- Кънчев, Д. 1996. *Научно-методически основина обучението по география*. София: „Тилиа”.
- Лазаров, П. 2009. *Кратка методика на обучението по география. Основни въпроси*. С.
- Лазаров, П. 1981. *Практическата работа в урока по география*. С.
- Лазаров, П. 1981. *Преговорно-обобщителната работа по география*. С.
- Максаковский, В. П. 1982. *Научные основы школьной географии*. М.
- Маноилова, М. 1980. *Видове дидактически тестове и тяхното приложение в обучението по икономическа география*. В: Методика на обучението по география. С.
- Маноилова, М. 1992. *Ролята на дидактическите тестове за умственото развитие на учениците в обучението по икономическа география*. Изв. на БАН, том XX,

- Маноилова, М. 2004. *За целта и задачите на географското образование в средното училище през XXI век*. В: Географията ...Вчера, днес, утре. Юбилеен сборник, УИ "Св. Кл. Охридски", С.
- Международна харта за географско образование* (прев. от англ.). 1992. – В: Сб. Промените в България, Европа и света..., В. Търново
- Новъле възгледъИ на географическое образование*. 1986. М.
- Образованието – скритото съкровище*. Доклад на Международната комисия за образование през XXI век пред ЮНЕСКО. 1996.
- Попов, Антон., Е.Константинова, К.Милкова, Д. Ангелова, Ж.Здравкова. 2020. *Книга за учителя за 5. клас География и икономика*. София: КЛЕТ БЪЛГАРИЯ.
- Попов, Антон., Д. Ангелова-Ганчева, Л. Любенова. 2020. *Книга за учителя за 6. клас География и икономика*. София: КЛЕТ БЪЛГАРИЯ.
- Попов, Антон., Д. Ангелова-Ганчева, Л. Любенова. 2020. *Книга за учителя по География и икономика за 7.клас..* София: КЛЕТ БЪЛГАРИЯ
- Стоянова, Ф. 1996. *Тестология за учители*. София: „Атика”.
- Събева, П. 2015. *Електронното обучение или за новите възможности пред училищната география*. – В:Сб. Юбилейна международна научна конференция „50 години Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий”, с. 259-267.
- Събева, П. 2014. *Електронен модел за обучение по география и икономика в прогимназиален етап*. Издателство „ИВИС”, Велико Търново.
- Цанкова, Л. 2004. *Реформата в средното образование и нейното отражение в обучението по география - постижения и проблеми* - В: Сб. Географията - вчера, днес, утре", С., УИ "Св. Кл.Охридски".
- Цанкова, Л. 2002. *Държавните образователни изисквания по география - нов етап в развитието на гоеграфското образование*. - В: Сб. География и туризъм, С., УИ "Св. Климент Охридски".
- Цанкова, Л. 2002. *Обобщението в географското познание и в обучението по география в средното училище - състояние, проблеми, тенденции*. -В: Сб. Доклади от научна конференция в памет на проф. Д-р. Д.Яранов, м.септември, 2002 - Варна, Т.ІІІ, С., 2002, 325-332
- Цанкова, Л. 2000. *Географско образование в средното училище на България - иновации, проблеми, тенденции*. - В: Сб. От втори конгрес на географите на Р Македония, Охрид.

Издания на ДИУУ:

- Диалогът в образованието - съвременност и перспективи. Съставители: Димитър Веселинов, Петър Петров, М. Тотоманова. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2021.
- Съвременният учител и предизвикателствата на информационното общество, съставители: Росица Пенкова, Петър Петров. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2020
- Квалификацията на учителите в Департамента за информация и усъвършенстване на учители, съставител: Росица Пенкова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2020
- Взаимодействието между средно и висше образование като фактор за повишаване качеството на образованието, съставители: Росица Пенкова, Петър Петров, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2019.

Съвременни педагогически технологии в образованието, съставители: Росица Пенкова, Катя Стоянова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2018

Модернизация на образованието, съставител: Росица Пенкова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2017

Съвременното училище и квалификацията на учителите, съставител: Росица Пенкова, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2016

Учителят и модернизиранието на образованието – национални и европейски практики съставител: Росица Пенкова, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2015

Традиции и иновации в образованието, съставители: Даниела Миткова, Николина Цветкова
Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2014

60 години Департамент за информация и усъвършенстване на учители, съставители: Росица Пенкова, Захари Захариев, Даниела Миткова. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2013.

Учителят: призвание, компетентност, признание, София, ДИУУ 2011

Списания:

Електронно списание на ДИУУ "i-Продължаващо образование", ISSN: 1312-899X,
<https://diuu.bg/emag/>

ГЕОГРАФ Български географски портал
<http://geograf.bg/>

ГЕОграфия21. Е-списание достъпно онлайн на <http://www.geography.iit.bas.bg/> (до 2011 г.). След като спира издаването му, от 2012 г. архивът на публикациите е достъпен на: <http://www.prokarstterra.bas.bg/geo21/>

Природните науки в образованието: Химия Астрономия Биология География Физика
<http://khimiya.org/index.htm>